

Warszawa, 4 grudnia 2024 r.

Szanowny Pan
Maciej Duszczyk
Podsekretarz Stanu
MSWiA
Ul. Batorego 5
02-591 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

Dziękuję za możliwość wypowiedzenia się w ramach konsultacji **projektu rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie wprowadzenia czasowego zakazu przebywania na określonym obszarze w strefie nadgranicznej przyległej do granicy państwowej z Republiką Białorusi** w imieniu Fundacji Polskie Forum Migracyjne (pismo DP-WLM.0231.86.2024/MJ)

Oto nasze uwagi:

1. To kolejny przypadek, w którym kilkudniowy termin konsultacji jest uzasadniany potrzebą pilnego wejścia w życie projektowanych przepisów w związku z utrzymującą się trudną sytuacją na granicy polsko-białoruskiej i koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa w strefie nadgranicznej. Ta decyzja jest zgodna z prawem, czego nie kwestionujemy. Zwracamy jednak uwagę na fakt, że sytuacja na tym odcinku granicy pozostaje podobna od sierpnia 2021 roku, a decyzja o ograniczeniu prawa do przebywania w strefie nadgranicznej jest podejmowana nie pierwszy raz. Zachęcam zatem do podejmowania decyzji z większym wyprzedzeniem, co które umożliwi rzetelne konsultacje i stworzy przestrzeń do rozmowy na temat wyzwań na tym odcinku granicy. Chętnie włączymy się niebawem w rozmowę na temat kroków planowanych przez MSWiA za trzy miesiące, po upływie obowiązywania planowanego rozporządzenia – szczególnie, że będzie wtedy zbliżała się wiosna, która generuje wzmożony ruch na pograniczu.
2. Rozporządzenie nie przewiduje sytuacji wyjątkowych, możliwości wejścia na teren strefy osób w sytuacjach potrzeb humanitarnych ani trybu działania w sytuacjach wyższej konieczności. Uzasadnienie wskazuje inne przepisy dające takie możliwości – w naszej opinii odniesienie do tych przepisów powinno znaleźć się w rozporządzeniu. Warto wspomnieć, że potrzeby humanitarne zdarzają się systematycznie. Dane Stowarzyszenia We Are Monitoring, którymi dysponujemy w obszarze pomocy humanitarnej, wskazują na stałą obecność na pograniczu kobiet i dzieci bez opieki. W samym wrześniu i październiku o pomoc do lokalnych organizacji humanitarnych zgłosiło się co najmniej 101 kobiet, w tym trzy kobiety w ciąży i 74 dzieci (w tym 63 bez opieki). Regularnie obserwujemy osoby, które wymagają pomocy medycznej.

3. Autorzy uzasadnienia projektu argumentują, że kolejne ograniczenie swobody przemieszczania się w tym obszarze jest odpowiedzią na wykreowany ruch migracyjny, który „dotyczy cudzoziemców z państw wysokiego ryzyka migracyjnego”. Nie ulega wątpliwości, że ruch migracyjny na tym odcinku jest sztucznie kreowany przez reżim białoruski, pragnę zwrócić uwagę, że cudzoziemcy, o których mowa, pochodzą w istotnej części z państw, których obywatele mają jednocześnie bardzo wysoki odsetek uznawalności wniosków o status uchodźcy z tego mianowicie powodu, że są to państwa pogrążone w wojnach i konfliktach wewnętrznych. Warto wspomnieć na przykład obywateli Somalii, Syrii, Jemenu, którzy regularnie pojawiają się na tej granicy. Istotnie, cudzoziemcy pochodzą z krajów „wysokiego ryzyka migracyjnego”, jednocześnie są to jednak osoby, które mają uzasadnione podstawy wnioskować w Polsce o ochronę międzynarodową.
4. Rozumiemy nasilające się napięcie na polsko-białoruskim pograniczu, także opisane w uzasadnieniu nasilające się aktywne zaangażowanie w procesy migracyjne służb białoruskich. Sytuacja bez wątpienia jest trudna i wymaga mądrych i trudnych decyzji. Jednocześnie, jako przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego nie obserwujemy zróżnicowanych działań państwa polskiego, które uderzałyby w autorów obecnej sytuacji, nie migrantów, którzy, jak sami Państwo zauważają, są przez stronę białoruską traktowani instrumentalnie. Apelujemy więc o przemyślenie działań naszego kraju tak, aby nie podważając ludzkich praw osób w drodze, adresowały źródła problemu.
5. Choć to trudny temat – zwracamy uwagę na wartość poddawania kontroli działań resortów i służb dysponujących władzą. Działając w sektorze humanitarnym widzimy, że kontrola i zewnętrzny ogląd pracy podnosi jej jakość. Wierząc, że wysoka jakość standardów etycznych i pracy służb granicznych jest naszym wspólnym priorytetem zwracamy uwagę, że obecność zewnętrznych obserwatorów pomaga w uzyskaniu wysokiej jakości standardów pracy. Zakładamy, że naszemu państwu zależy. Funkcjonowanie w warunkach strefy zamkniętej może wzmacniać poczucie bezkarności poszczególnych przedstawicieli służb i negatywnie wpływać na przestrzeganie praw człowieka. Tak po prostu działa natura ludzka.

Z poważaniem,

Prezesa Fundacji Polskie Forum Migracyjne

Do wiadomości:

dep.prawny@mswia.gov.pl.

